

—82 udstraktes til at gælde for Finansaaaret 1882—83. Vi havde den Gang Ministeriet Estrup. Men naar man nu har troet, at det altid stod sig saa godt mellem Ministeriet Estrup og det konservative Parti paa Rigsdagen, skal jeg bemærke, at det ingenlunde var Tilfældet. Forholdet var netop i Foraaret 1882 saadan, at der var en dyb og alvorlig Misstemning mellem den største Del af de konservative Partier, især i Folketinget, overfor Ministeriet Estrup, og det var ogsaa den Gang Spørgsmaalet om Forsvaret, som havde en væsentlig Indflydelse paa, at dette Forhold var kommet til Stede. Krigsministeren, General Kauffmann, optraadte i høj Grad frastødende — den ærede nuværende Konseilspræsident kan rimeligvis huske noget derom —, han havde rent ud fornærmet de den Gang ret betydelige militære Medlemmer af Folketinget. Der var Mænd som General Thomsen og Oberst Tvermoes, som nød høj Anseelse og vare dygtige Mænd, der spillede en Rolle i Forhandlingerne i Tinget udover den Gruppe og det Parti, hvortil de hørte. Der samledes da en ikke ringe Kreds af Tingets Medlemmer, man kaldte dem Mellemgrupperne, som for fuldt Alvor drøftede Spørgsmaalet om at træde aktivt op mod Ministeriet Estrup. Drøftelsen fik det Resultat, at der valgtes en Deputation paa 3 Medlemmer, der skulde henvende sig til det den Gang fremmeligste ledende Medlem af Venstre, afdøde C. Berg, og jeg fik det uheldige Hverv at være en af de 3, det var daværende Professor Brix, Niels Andersen af Husby paa Fyn og mig. Paa Vejen til Berg forhandlede vi saa det Spørgsmaal, hvem der skulde optræde som Ordfører. Jeg ønskede, at det skulde være Brix som den, der havde staaet Berg fjernest og derfor lettest kunde forhandle med ham — det er nu en Gang en Kendsgerning, at jo nærmere man har staaet hinanden, des dybere bliver Uenigheden, naar man en Gang bliver uenig —, men det endte med, at jeg overfor Berg skulde føre Ordet paa de andres Vegne, idet det blev sagt, at jeg havde været Medlem af Finansudvalget og Fællesudvalget og kendte det hele bedst. Vi udtredte vort Ærinde hos Berg og udtalte, at vi ønskede at komme i et saadant Forhandlingsforhold til ham og hans Parti, at vi kunde faa en fredelig Udgang af den Strid, som var opstaaet mellem os, selv om det skulde ske paa Bekostning af Ministeriet Estrup. Men Berg vilde ikke høre et Ord af, hvad vi sagde, han afviste os bestemt med den

Ytring, at nu var det for sent at tale derom, nu — som han udtrykte sig — skulde Folket dømme. Vi vendte slukørede tilbage og meddelte det Resultat, vi havde opnaaet, og skiltes saa ad for den Rigsdagsamlings Vedkommende. Men den Beslutning fra Venstres Side og fra dets Lederes Side blev saa Indledningen til den Kamp, som førtes gennem mange Aar. Jeg har altid anset den for at være en Ulykke. Det var en Fejl, at dette skete, men nu ere vi jo ude over dette.

Nu kunde De spørge mig, hvorfor jeg nævner dette her ved denne Lejlighed. Dertil vil jeg sige, at det gør jeg med den bestemte Tendens, at jeg vil advare imod, at man sætter det foreliggende Spørgsmaal saaledes paa Spidsen, at der resulterer store Kampe og Sammenstød i vor Befolkning deraf. Jeg har vundet nogen Erfaring gennem mit lange politiske Liv i den Henseende. Jeg har haft nogen Lejlighed til at se, hvad det hele kunde komme til at koste, hvor meget der kunde gaa i Stykker under saadanne Sammenstød og saadanne Bevægelser. Jeg vil derfor nu her — jeg er nu en ældre Herre — sige et Par advarende Ord mod, at man nu sætter Sagen saaledes paa Spidsen, at Resultatet kunde blive det, jeg har advaret imod. Jeg tror, det kan undgaas, hvis man vil begrænse sig paa en forstandig Maade, men det overlader jeg nu til dem, der skulle føre Sagen videre.

R. Andersen: De hidtidige Talere have væsentlig omtalt Grundlovsændringen og have kun i ringe Grad berørt Valgkredsloven, og det er ret naturligt, da Forslaget om Valgkredsordningen, som det nu foreligger, er i væsentlig Overensstemmelse med det Forslag, som blev vedtaget i Fjor. De Ændringer, som ere foretagne, ere mere af formel end af reel Natur og ere af den Slags, som i hvert Fald principielt ikke kunne komme til at volde nogen Vanskelighed. Jeg skal derfor heller ikke paa det nuværende Tidspunkt gaa dybt ind paa de enkelte Bestemmelser i Valgkredsloven, men kun sige, at vi fra det Partis Side, jeg tilhører, nære de samme Anskuelser og have den samme Opfattelse af denne Sag, som vi havde i Fjor. Vi ønske at være med til at faa en retfærdigere Valgkredsordning end den nuværende. Vi erkende, at den nuværende Valgkredsordning er uretfærdig og uheldig, og ville derfor medvirke til at faa den forandret og forbedret, selv om den ikke er i den Grad uretfærdig, som man i Rege-